

Xalq qəzeti

Xalqın qəzeti!

№ 127 (30531) 21 iyun 2024-cü il, cümə

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

1919-cu ildən çıxır

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

xalqqazeti.az

İqlim dəyişmələri və kolonializm – Azərbaycanın COP29 gündəliyi

İqlim dəyişmələrinin mənfi təsirlərinə ən çox məruz qalan inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin üzləşdiyi problemlərin həlli COP29 sədrliyimizin gündəliyində duran prioritet məsələlərdən olacaq... Prezident İlham Əliyev bu fikri Bakıda "COP29-a aparın yol: Dayanıqlı və davamlı gələcək" mövzusunda keçirilən yüksək səviyyəli 29-cu toplantının iştirakçılarına müraciətində bildirib.

Dövlətimizin başçısı, həmişə olduğu kimi, yenə də son dərəcə vacib məsələyə diqqət yetirib. Çünki XXI əsrdə kölə rəftarının, müstəmləkəçi təkəürün mövcudluğu bəşəriyyət üçün böyük təhdiddir. Belə münasibət, əlbəttə ki, iqlim məsələlərini də arxa plana atır.

Təsəvvür edin ki, hazırda müxtəlif beyin institutları hesablamalar aparır və iqlim dəyişiklikləri səbəbindən 30, 50, 100 ildən sonra Yer üzündəki həyatın necə olacağı barədə gündəm formalaşdırır, bədbin proqnozlar verirlər. Ancaq mövcud istiqamətdəki təcrübə biliklər real iş müstəvisində özünü ya göstərmir, ya da çox zəif göstərir. Sanki müəyyən dövlətlər gələcək düzəni deyil, yalnız indini düşünürlər. Elə müstəmləkəçilikdən əl çəkmək də bunun nəticəsidir.

Müstəmləkəçilikdən əl çəkməyənlər kimlərdir? Başlıca olaraq Fransa, o cümlədən, Niderland. O ölkələr ki, dünyanın ayrı-ayrı məmləkətlərinə bəşəri dəyər və prinsiplərlə bağlı dərs verməyə qalxırlar, insan hüquq və azadlığının fundamentallığından dem vururlar. Ancaq, nədənsə, özləri həmin fundamentallığı polis dəyənək və çəkmələrinin altında əzərək həqarətlərindən qal-

mırlar. XXI əsrdə Orta əsrlər dövrünün kolonial sistemlərini qoruyub saxlayırlar. Bununla bağlı müqavimət göstərir və elə rəy formalaşdırırlar ki, sanki hansısa mütərəqqi ənənənin sıradan çıxmasına qarşıdırlar. Əslində isə əldən buraxmaq istəmədikləri istismar etdikləri ərazilərdir.

O ərazilər ki, insan orqanizmi üçün, ətraf mühit baxımından bütün çirkləndirici və zərərli işlərini onlar üzərindən reallaşdırırlar. Söhbət həm də insanlıq əleyhinə cinayətlərə yol açan işlərdən gedir.

(ardı 5-ci səhifədə)

İqlim dəyişmələri və kolonializm – Azərbaycanın COP29 gündəliyi

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Bəli, bəşəriyyətin kolonializm tarixinin qanlı cinayətlərinin çoxu məhz Fransa tərəfindən törədilib. Ölkənin indinin özündə də fəal surətdə məşğul olduğu qul ticarəti insanlığın ən utançverici və rüsvayçı səhifələrindən biridir. Nəzərə alaq ki, tarixin müxtəlif dövrlərində milyonlarla afrikalı həmin siyasətin qurbanı olub. Dünyanın ədalətsizliyinə də baxın ki, hazırda Fransa BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvüdür, insanlığın taleyi ilə bağlı qərar verən statusundadır.

Rəsmi Paris mövcud yüksək statusundan sui-istifadə edir, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini kobud şəkildə pozur. Həmçinin zorakılıqla da. Yeri gəlmişkən, haqqında söz açdığımız mövzu Qoşulmama Hərəkatının Bakı Təşəbbüs Qrupunun (BQTQ) təşkilatçılığı ilə bu günlərdə Nyu-Yorkda keçirilmiş və kolonializmə qarşı mübarizəyə həsr olunmuş tədbirdə də müzakirəyə çıxarıldı. Toplantıda Fransa və Niderlandın müstəmləkə altında

saxladıkları ərazilərdən təmsilçilər, habelə Korsika, Fransa Qvianası, Qvadelupe, Martinik, Maohi Nui (Fransa Polineziyası) Kanaki (Yeni Kaledoniya) müstəqillik hərəkatlarının rəhbər şəxsləri, dekolonizasiya üzrə ekspertlər və tədqiqatçılar, kolonializmə qarşı mübarizə aparan və azad olmağa çalışan xalqların nümayəndələri bildirdilər ki, Fransa beynəlxalq təşkilatların və müstəqillik uğrunda mübarizə aparan xalqların uzun illərdə tələblərinə məhəl qoymur, neokolonializm siyasətini davam etdirir. Ən əsası isə bu çirkin siyasət nəticəsində yalnız xalqların müstəqillik və suverenlik hüquqları məhdudlaşdırılmayıb, həm də onların malik olduqları yeraltı və yerüstü sərvətlər amansızcasına talan edilib. Elə buna görə də Azərbaycan Prezidenti məsələnin COP29 çərçivəsində müzakirəsini mühüm prioritet elan edir.

Qeyd edək ki, bu gün BMT-nin Nyu-Yorkdakı Mənzil Qərargahında Bakı Təşəbbüs Qrupunun təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə BMT-nin Müstəmləkə altında olan ölkələr və xalqlara

müstəqillik verilməsi haqqında Bəyannaməsinin icrası ilə bağlı yaradılmış xüsusi komitənin – C24-ün illik iclası çərçivəsində Müstəqilliyə və fundamental azadlıqlara doğru: Müstəmləkəçiliyə son qoyulmasında C24 Komitəsinin roluna dair konfransı da keçiriləcək. Göründüyü kimi, dövlətimiz məsələyə fundamental yanaşır. Heç şübhəsiz, fundamentallıq özünü digər yüksək miqyaslı tədbirlərdə də göstərəcək. Başlıca vəzifə isə ona hesablanıb ki, dünya üzrə aparılan kolonializm siyasətinin fəsadları müxtəlif aspektlərdən dəyərləndirilsin. Azərbaycan öz tərəfindən məsələyə böyük önəm verir. Təsədüfi deyil ki, ölkəmiz Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi dövründə dekolonizasiya prosesi ilə mübarizəyə müstəsna dividendlər qazandı. Əlbəttə, müstəmləkəçiliyin aradan qaldırılması istiqamətində sistemli və ardıcıl iş aparılması və təşkilatlanma son dərəcə vacibdir. Əslində, Azərbaycan Prezidentinin COP29-la bağlı müəyyənləşdiriyi gündəlik də bu baxımdan xüsusilə əhəmiyyətlidir.

Habelə, Korsikada, Fransa Qvianasında, Qvadelupədə, Martinikdə, Maohi Nuidə və digər Fransa müstəmləkələrindəki vəziyyətə dair gerçəkliklərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması üçün çağırışlar da səsləndirilməlidir. Hesab edirik ki, bu baxımdan da Azərbaycanın COP29-a sədrliyi mühüm nəticələr verəcək. Bir

daha bildirək ki, global iqlim fəlakətlərini doğuran cəhətlərin kökündə qeyri-insani rəftarın özü dayanır. Belə yarıtmaz təfəkkürə son qoyulmalıdır. Azərbaycanın prinsiplial mövqeyi bundan ibarətdir.